

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง การวิเคราะห์คุณค่ารายการ "ครอบครัวเดียวกัน" ในการส่งเสริมสถาบันครอบครัวนี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์จะหาแนวทางในการวิเคราะห์คุณค่ารายการจากวิสัยทัศน์ของนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนาครอบครัว พ.ศ.2547-2556 สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งในบทนี้ผู้วิจัยประสงค์นำเสนอผลการศึกษาและนำเสนออภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยที่ตั้งไว้ทั้ง ตามลำดับดังนี้

1. การวิเคราะห์เนื้อหาในการผลิตรายการครอบครัวเดียวกัน
2. การวิเคราะห์คุณค่าของรายการครอบครัวเดียวกันต่อการส่งเสริมสถาบันครอบครัว

5.1 สรุปผลการวิจัย

เนื้อหาในการผลิตรายการครอบครัวเดียวกัน พบว่าจะมีการนำเสนอเนื้อหา ทั้งภาพของครอบครัวที่มีความสมบูรณ์ทางสมาชิกครอบครัว และมีแนวทางดำเนินชีวิตที่ดี สามารถถ่ายทอดให้ผู้ชมเกิดการเรียนรู้แนวทางการใช้ชีวิต จนสามารถนำไปเป็นตัวอย่างของครอบครัวที่ดี ในการสร้างครอบครัวให้สมบูรณ์แบบ และมีการนำเสนอภาพของครอบครัวที่ประสบปัญหา หรืออุปสรรคในการดำเนินชีวิตครอบครัว อาทิ สมาชิกในครอบครัวป่วยด้วยโรคร้ายหรือพิการ สมาชิกในครอบครัวผิดเพศ สมาชิกในครอบครัวขาดความเข้าใจกัน ไม่ยอมรับฟังเหตุผลของกันและกัน เป็นต้น แล้วสามารถแก้ไขและผ่านพ้นอุปสรรคที่ประสบอยู่นั้น ได้ด้วยพลังแห่งความรัก ความเข้าใจจากครอบครัว

คุณค่าของรายการครอบครัวเดียวกันต่อการส่งเสริมสถาบันครอบครัว พบว่า เนื้อหารายการส่วนใหญ่ได้สะท้อนความหลากหลายของสังคม และได้สร้างพื้นที่และโอกาสให้แก่

กลุ่มผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเฉพาะต่างๆ ได้มีโอกาสแสดงออกและร่วมสร้างสรรค์สังคม ได้สร้างแรงบันดาลใจในการดำเนินชีวิต มีการแสดงถึงความมั่งคั่งและสัมพันธภาพที่เป็นพลังเพื่อส่งเสริมสถาบันครอบครัว และให้ความสำคัญของการตระหนักรู้ในบทบาทและให้ความสำคัญครอบครัวที่นอกจากจะช่วยขัดเกลาและเป็นแหล่งสร้างคนให้มีคุณภาพแล้ว ความหมายของคำว่า “ครอบครัว” ในสังคมไทย ในปัจจุบันได้มีมิติที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เพราะมีความหมายที่ลึกซึ้งและกินความหมายกว้างมากกว่านิยามที่มีอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังได้สื่อให้เห็นว่าความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว เป็นกลไกทางสังคมที่ช่วยป้องกัน บรรเทา และแก้ปัญหาเพื่อความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้น และจำเป็นอย่างยิ่งที่สังคมจะต้องหันมาให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่อสถาบันครอบครัว ความสัมพันธ์ของครอบครัวมากขึ้น

5.2 อภิปรายผล

รายการ “ครอบครัวเดียวกัน” กำหนดฉายผ่านช่องสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ซึ่งเป็น สถานีโทรทัศน์ที่หน้าที่ในการสร้างสรรค์รายการข่าว รายการสารประโยชน์ และรายการสาระบันเทิงที่มีคุณภาพ โดยยึดถือประโยชน์สาธารณะเป็นที่ตั้ง และเป็นสถานีโทรทัศน์ที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาคในฐานะสถาบันสื่อมวลชนที่มีคุณภาพสร้างสรรค์ รายการครอบครัวเดียวกันจึงต้องผลิตและนำเสนอสารให้สอดคล้องกับทั้งวัตถุประสงค์ของรายการ และช่องสถานี ประกอบกับปัจจุบันสื่อมีอิทธิพลสูงต่อคนทุกช่วงวัย ดังจะเห็นได้จากปัจจุบันที่พบว่า แต่ละครอบครัวมีช่องทางการเปิดรับสื่อที่มากขึ้นและเกือบตลอดเวลา โดยรับสื่อหลากหลายทางตั้งแต่ที่บ้าน (โทรทัศน์ วิทยุ) ที่ทำงาน (หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต) จึงอาจกล่าวได้ว่าอยู่ด้วยกันเกือบตลอดเวลาเลยก็ว่าได้ ดังนั้นสื่อมวลชนจึงมีอิทธิพลต่อสมาชิกในสังคมสูงมาก ซึ่งการที่ผู้ผลิต รายการได้เลือกใช้สื่อมวลชนนำเสนอเรื่องราวเพื่อส่งเสริมสถาบันครอบครัวผ่านรายการโทรทัศน์ โดยปัจจุบันสามารถดูย้อนหลังได้ตลอดเวลาในอินเทอร์เน็ตมาเป็นกลไกในการส่งเสริมและแก้ไข ปัญหาของครอบครัว ดังเช่น การผลิตรายการ “ครอบครัวเดียวกัน” ถือว่าเป็นกลยุทธ์ที่ช่วย ชับเคลื่อนและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ โดยสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าสื่อมวลชนสามารถช่วยส่งเสริม สถาบันครอบครัว สามารถช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับคนทุกสังคมได้ ดังจะเห็นได้จากปัจจุบันมี ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ให้ความสนใจนำเสนอเรื่องราวผ่านมุมมองสถาบันครอบครัวมากยิ่งขึ้น ทั้ง ผ่านในรูปแบบละคร รูปแบบรายการโทรทัศน์ต่างๆ เช่นเดียวกันกับแนวคิด ของ บุญรักษ์ บุญญะเขต มาลา (2537) ที่ว่าอิทธิพลของสื่อมวลชนนั้นเกิดจากบทบาทที่ให้ความรู้ ให้ความคิด ความบันเทิง

สะท้อนภาพให้เห็นโลก ถ้าสื่อมวลชนไทยมีบทบาทสื่อความรู้/ความคิดแคบๆ ผู้ชมก็มีความรู้/ความคิดแคบ แต่ถ้าความรู้ที่สื่อสร้างให้กว้างเท่าไร ผู้ชมก็กว้างได้เท่านั้น ดังนั้นหากการนำสื่อโทรทัศน์ มาเพื่อใช้เป็นกลไกแก้ไขปัญหาครอบครัวของสังคม ก็จะทำให้สามารถเข้าถึงกลุ่มบุคคลหรือประชาชนได้กว้างเช่นกัน ซึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรรณี จิตไพศาลวัฒนา (2540) ที่ทำการศึกษาความคิดเห็นของคนรุ่นใหม่ต่อสถาบันครอบครัวที่ปรากฏในภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ และศึกษาถึงการเรียนรู้ของคนรุ่นใหม่และประสิทธิผลของภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับสถาบันครอบครัว การวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้กรอบแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ ความรู้ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติจากการชมภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ และพบว่ากลุ่มคนรุ่นใหม่มีการเรียนรู้ภาพของสถาบันครอบครัวไปในทางบวก เนื่องจากภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ได้นำเสนอภาพของครอบครัวที่อบอุ่น มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกครอบครัว และภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ยังมีผลทำให้กลุ่มคนรุ่นใหม่มีแนวโน้มในการเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะให้ความสำคัญแก่สถาบันครอบครัวมากขึ้น หรือแสดงให้เห็นว่าจะช่วยในการปรับเปลี่ยนแนวโน้มของพฤติกรรมบุคคลในเชิงบวกได้ และจากความได้เปรียบในลักษณะของการเป็นสื่อมวลชนเพื่อสาธารณชนดังกล่าว ทำให้รายการ “ครอบครัวเดียวกัน” สามารถช่วยส่งเสริมเรื่องราวความสัมพันธ์ของครอบครัว และสามารถสร้างแรงบันดาลใจเพื่อส่งเสริมสถาบันครอบครัวได้เป็นอย่างดี

ในมิติของเทคนิคในการสร้างสรรค์รายการนั้น เนื่องจากรายการ “ครอบครัวเดียวกัน” ได้นำเสนอภาพวิถีชีวิตหรือความผูกพันของครอบครัวจากชีวิตจริง โดยมีทั้งการถ่ายภาพจากสถานที่จริงและการสร้างเป็นภาพจำลองเหมือนจริง ทำให้รูปแบบรายการมีลักษณะเป็นประเภทเรื่องจริง (Journalistic Story) และได้ใช้กลวิธีหยิบข้อเท็จจริง (Fact) มานำเสนอในเชิงละคร (Drama) จึงทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างข้อเท็จจริง และทำให้เกิดความสะท้อนอารมณ์ในแง่มุมเชิงละคร (Dramatic Aspect) ด้วย จึงมีผลทำให้มีผลต่ออารมณ์และความรู้สึกของคนดู (Garry Whannel, 1992) และทำให้เกิดการสร้างพลังอำนาจแห่งอารมณ์ที่ควรตระหนักได้ เพราะการผสมผสานระหว่างข้อเท็จจริงกับการสร้างสรรค์ศิลปะการนำเสนอได้ถูกแทรกเรื่องของอารมณ์สอดแทรกอยู่ด้วย การดำเนินเรื่องสลับไปกับข้อมูล (Fact) อันเป็นเนื้อหาสาระส่วนที่เราอยากจะสอดแทรกให้กับผู้ชม จะทำให้ผู้ชมหรือผู้รับสื่อของเราได้ซึมซับเอาส่วนที่เป็น “สาระ” ของสารคดีไปโดยไม่รู้ตัว ซึ่งลักษณะของการผลิตสื่อเช่นนี้คือการใช้กลวิธีแบบละคร (ซึ่งเป็นเรื่องของจินตนาการหรือการปั้นแต่ง) (ธีรภาพ โลหิตกุล, 2552) ซึ่งได้ทั้งความสนุกสนาน เพลิดเพลินได้ อรรถรสเหมือนดูละคร แต่กลับมีสาระที่ถูกนำเสนอออกมาอย่างมีศิลปะ ไม่ได้ถูกยัดเหยียดในเชิง

วิชาการ มีแนวคิดทิ้งไว้ให้กับผู้รับสื่อได้ตระหนักหรือสำนึกในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อย่างที่ไม่ใช่การถูกสั่งสอนหรืออบรม จึงทำให้รายการ “ครอบครัวเดียวกัน” ประสบความสำเร็จและได้รับรางวัลรายการที่ส่งเสริมสถาบันครอบครัวดีเด่น เพราะเป็นรายการทีวีไทยเพียงรายการเดียว ที่อยู่ในสถานีโทรทัศน์ที่มีโครงสร้างของสถานีในการสร้างสื่อสาธารณะ และไม่ได้ใช้รูปแบบหรือกระบวนการที่เป็นเหตุผล แต่กลับนำเรื่องที่น่าสนใจ ของบุคคลมานำเสนอและถ่ายทอดผ่านศิลปะ และทำให้สามารถสัมผัสได้ถึงอารมณ์ความรู้สึกซึ่งเป็นความแตกต่างจากสถานีโทรทัศน์อื่นๆ

ในมิติเนื้อหาและคุณค่าของรายการ “ครอบครัวเดียวกัน” ได้ดำเนินการการถ่ายทอดเรื่องราวของเขารับเชิญที่มีอยู่จริงในสังคม ผ่านการเล่าเรื่องผ่านการพูดคุยอย่างเป็นกันเองเสมือนการเล่าสู่กันฟังของคนในครอบครัวเดียวกัน (Light Entertainment) ทำให้เห็นภาพของการมีครอบครัว การมีบุคคลมาคอยรับฟังและให้กำลังใจ การได้รับการปลอบโยนและการถูกให้ความสำคัญและเห็นใจ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอารมณ์พื้นฐานของมนุษย์ที่ต้องการ

และเนื่องจากเรื่องของสัมพันธภาพของครอบครัว สายใยความสัมพันธ์ของครอบครัว เป็นเรื่องที่ค่อนข้างเป็นนามธรรม และจะสัมผัสและรู้สึกได้เมื่อมีส่วนร่วม การนำเสนอภาพและเรื่องราวของครอบครัวทั้งในแง่บวกและลบ การคัดเลือกครอบครัวเพื่อมาถ่ายทอดและนำเสนอประสบการณ์ได้เลือกมาจากครอบครัวในทุกชนชั้นที่มีอยู่จริงในสังคมไทย ทำให้ผู้ชมรู้สึกว่า สถานการณ์เหล่านี้มีอยู่จริงและค่อนข้างเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถเกิดขึ้นได้ในครอบครัวทุกครอบครัว ประกอบกับการหยิบยกประเด็นที่สังคมกำลังให้ความสนใจตามช่วงเวลา เช่น ครอบครัวที่พบกับปัญหาความยากจน การแพร่ระบาดของเซพติด การติดเชื้อโรคเอดส์ ครอบครัวที่มีปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และมีสัมพันธภาพภายในครอบครัวเสื่อมถอยลง เป็นสิ่งที่พบเห็นอยู่ในชีวิตประจำวัน ทำให้เรื่องราวเหล่านี้สามารถเร้าอารมณ์และทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกตระหนัก และเล็งเห็นความสำคัญของคำว่าครอบครัว และเริ่มเอาใจใส่และหันมาสนใจ เพราะมีเค้าโครงและเรื่องราวที่อาจจะเกิดขึ้นได้กับครอบครัวของตน เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สัมผัสได้ และสิ่งต่างๆ เหล่านี้ จึงอาจนำมาซึ่งคุณลักษณะของการสร้างและเพิ่มความตระหนักในความสำคัญ และบทบาทของสมาชิกทุกคนในครอบครัว

การที่รายการ “ครอบครัวเดียวกัน” ได้สะท้อนความหลากหลายของสังคม ได้สร้างพื้นที่และโอกาสให้แก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเฉพาะต่างๆ ทั้งกลุ่มคนพิการ กลุ่มที่มีความผิดปกติทางเพศ กลุ่มผู้ที่เคยหลงผิดจากการพนัน ได้มีโอกาสมาแสดงออกถึงสภาพปัญหาและร่วมสร้างสรรค์

สังคมด้วยการตีแผ่เรื่องราวของตนเองนั้น เป็นภาพที่ทำให้ผู้ชมได้รับและเห็นภาพของชีวิตในมุมที่แตกต่างที่ตนเองไม่เคยได้สัมผัส ซึ่งอาจทำให้เกิดความคิดและมุมมองชีวิตที่กว้างขึ้น และทำให้เกิดพลังใจในการดำเนินชีวิต เนื่องจากอาจเป็นเรื่องราวของบุคคลที่ด้อยกว่าหรือสูงกว่าตน ได้มีโอกาสเห็นภาพลักษณะที่อาจไม่เคยเห็นของบุคคลเหล่านั้น ดังจะเห็นได้จาก เรื่องราวชีวิตของครอบครัวที่มีชื่อเสียงที่เป็นที่รู้จักในกระแสสังคม เช่น ครอบครัวกัทรเจริญ ครอบครัวดุลยประณีต ครอบครัวคนเจน และได้เห็นว่า แม้แต่ครอบครัวที่แสดงภาพลักษณ์ว่าสมบูรณ์แบบ ยังมีมุมหรือมิติที่บุคคลอื่นไม่เคยพบเห็น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการดำเนินชีวิตได้ เพราะอย่างน้อย บุคคลที่รับชมได้รับรู้ไว้ว่า แม้แต่บุคคลหรือครอบครัวที่เคยมีปัญหาหนักมากกว่าหรือน้อยกว่าเรายังสามารถพลิกชีวิตและลุกขึ้นมายืนได้อีกครั้งหนึ่งอย่างสง่างาม ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ นับว่าเป็นการเพิ่มคุณค่าในมิติด้านการสร้างแรงกระตุ้นให้เกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์เพื่อยกระดับสุนทรียภาพให้กับครอบครัวและสังคม

การผลิตรายการแต่ละตอน ได้สะท้อนถึงการส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้มีความเข้มแข็งแสดงถึงความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว และได้ปลูกฝังค่านิยมในการให้ความสำคัญกับครอบครัว แม้รูปแบบการดำเนินรายการเป็นลักษณะพูดคุย แต่จะมีการสร้างภาพสถานการณ์และจำลองเหตุการณ์ ประหนึ่งกับได้เข้าไปอยู่ในเหตุการณ์หรือสร้างเหตุการณ์เสมือนจริงทำให้ผู้รับชมสามารถเข้าถึงอรรถรสของเนื้อหา การแสดงออกถึงเนื้อหาผ่านภาพ เสียง

ในแต่ละตอนมีเนื้อหาสาระที่มุ่งให้ความสำคัญของครอบครัวที่เป็นสถาบันพื้นฐานหลักของสังคม และได้กำหนดเป้าหมายเพื่อมุ่งวางรากฐานให้แก่สังคม และดำเนินการนำเสนอภาพของการเป็นแหล่งกำเนิดความรัก ความผูกพัน สายใยความอบอุ่นของสมาชิกในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัวเกิดสายสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น การได้รับความช่วยเหลือของครอบครัว การร่วมกันแก้ปัญหาเพื่อผ่านวิกฤติของครอบครัว ตลอดระยะเวลาในการดำเนินรายการจะใช้เทคนิคในการสร้างอารมณ์ร่วมโดยวิธีการที่ค่อนข้างหลากหลาย ทั้งเพลงประกอบและการนำเสนอภาพชีวิตที่ค่อนข้างกระตุ้นอารมณ์และสะท้อนอารมณ์ มีการนำเสนอภาพเชิงบวกเพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตที่ควรเป็นแบบอย่างผ่านสื่อ มีการสรุปความเนื้อหาของตอนตลอดช่วงเวลาที่สำคัญในรายการผ่าน เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ได้สร้างแรงกระตุ้นให้เกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์เพื่อยกระดับสุนทรียภาพให้กับสังคม ภาพความความงดงามและสัมพันธ์ภาพ ได้สื่อความหมายถึงความสำคัญของครอบครัวที่เป็นแหล่งสำคัญในการสร้างคนให้มีคุณภาพ

ในมิติของการนำไปสู่การสร้างนิยามความหมายของครอบครัวในสังคมไทยใหม่ จะพบว่า รายการครอบครัวเดียวกันในหลายๆ ตอน จะมีการนำเสนอเนื้อหาสาระที่ได้สร้างความหมายของครอบครัวให้มีความกว้างขวางมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากตัวอย่าง ตอนที่ 103-104 ครอบครัวโรจนพานิช ที่มีได้ให้ความหมายของครอบครัว จากการแสดงความรักระหว่างครูและลูกศิษย์ ที่พบว่าครูผู้ให้มิได้เป็นเพียงผู้ให้ความรู้ตามตำราเรียน แต่กลับเป็นบุคคลที่สร้างคนเพื่อให้ความรู้ในการดำรงชีวิตด้วย การส่งความรักและแสดงออกที่มีต่อศิษย์ ด้วยความรักและความห่วงใยระหว่างกัน เปรียบเสมือนคนในครอบครัวเดียวกัน หรือตอนที่ 134 ครอบครัวกวางแก้ว/ภญชวลีสิฐ ที่แสดงให้เห็นถึงความหมายใหม่ของคนในครอบครัวคือครอบครัวทางสังคม ที่ไม่ใช่ครอบครัวโดยสายเลือด เป็นเพียงคนทำงานร่วมกันแต่มีจิตใจ ตั้งมั่น และดำรงชีวิตด้วยการให้ การช่วยเหลือผู้อื่นในสังคมทำให้เกิดเป็นครอบครัวที่มีคุณภาพในสังคมเพิ่มขึ้นการจะผ่านปัญหาสำคัญได้ต้องอาศัยพลังใจจากครอบครัวในการช่วยแก้ไขปัญหา โรคเอดส์เป็นแล้วไม่ใช่จะตายโดยฉับพลัน แต่ถ้าผู้ป่วยดูแลรักษาตนเองอย่างดีสามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้ ผู้ป่วยตระหนักถึงการใช้ชีวิตที่เหลืออย่างมีประโยชน์และเพื่อตอบแทนผู้มีพระคุณจึงให้ความรู้เรื่องโรคร้ายแก่สังคมได้เข้าใจ และเป็นแบบอย่างที่ผู้ป่วยสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสังคม ดังนั้นการให้ไม่จำเป็นแต่จะให้กับตัวเอง ครอบครัว ควรให้ต่อสังคมด้วย รวมทั้งตอนที่ 145 ครอบครัวเทพกีนส์ ที่ได้แบ่งปันช่วยเหลือคนในสังคมที่ประสบปัญหาไม่มีบ้านอาศัยอยู่ในขณะภาวะวิกฤตอุทกภัย เป็นตัวแทนกระบอกเสียงของชุมชนในการขอความช่วยเหลืออุทกภัยระหว่างชุมชนกับหน่วยงานรัฐ แม้จะไม่ใช่ครอบครัวเราแท้จริง แต่เพราะเป็นครอบครัวไทยด้วยกัน และด้วยภาพดังกล่าวข้างต้น ทำให้พบว่าปัจจุบันโลกแห่งความจริงได้ขยายนิยามครอบครัวให้กว้างขวางออกไปมากมาย เช่น ครอบครัวที่เกิดจากคนรู้จักกัน และสมัครใจจะมาอยู่ร่วมชายคาเดียวกันโดยไม่ต้องมีสายสัมพันธ์ทางสายเลือดหรือแต่งงานเป็นครอบครัวแบบ “คนที่มาอยู่ร่วมกัน” (Cohabitation) ตัวอย่างเช่น เพื่อน 6 คนที่อยู่ร่วมกันใน Sit-com เรื่อง Friends (กาญจนา แก้วเทพ, 2549) และสนิท สมัครการ (2539)

ในมิติของการแสดงบทบาทและสัมพันธ์ภาพครอบครัวที่เป็นแหล่งสร้างคนให้มีคุณภาพ โดยได้แสดงบทบาทหน้าที่ของครอบครัว การกระทำหน้าที่ของครอบครัวที่จะดูแลความต้องการและพัฒนาคุณภาพของสมาชิกอย่างเป็นองค์รวม ได้แก่ เศรษฐกิจ ด้านความเป็นอยู่ทั้งร่างกายและจิตใจ ด้านการพัฒนาปลูกฝังความเป็นมนุษย์ที่ดี เป็นแหล่งที่เอื้อต่อการเรียนรู้และถ่ายทอดวัฒนธรรม มีการปลูกฝังและแสดงภาพของครอบครัวที่มีสมาชิกมาช่วยกันหารายได้ หาผลผลิตมาเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับขนาดครอบครัว ครอบครัวมีการเอาใจใส่ ดูแลช่วยเหลือและสนับสนุน

ซึ่งกันและกัน มีการนำเสนอภาพครอบครัวที่อบอุ่นส่งเสริมให้เป็นคนดีและสอนให้เอาใจใส่ต่อการเรียนรู้และพัฒนาทักษะในการดำรงชีวิต เช่น ตอนที่ 111 ครอบครัวสะอาดดี ได้แสดงให้เห็นถึงภาพการมีแม่ผู้ที่รัก เข้าใจ และให้โอกาสลูกที่หลงผิดติดยาเสพติด แม่เป็นแรงผลักดันให้ลูกมีกำลังใจปรับปรุงตัว แก้ไข จนพิสูจน์ความดี ความกตัญญูให้ชุมชนยอมรับ และไม่เป็นปัญหาของสังคมอีกต่อไป และช่วยส่งเสริมลูกหลานที่ลำบากกว่าตามกำลังจนคนในชุมชนชื่นชมถึงความกตัญญูของลูกที่มีต่อแม่ หรือตอนที่ 119 ครอบครัววิระวุฒิมิ่งศรี ที่ได้ให้ความสำคัญแก่คนในครอบครัวโดยเฉพาะลูก เห็นได้จากการเลี้ยงดูลูกเองอย่างใกล้ชิดทุกวันมุ่งมั่นในการเลี้ยงดูลูกด้วยความรัก ความเอาใจใส่ การให้กำลังใจ ความเข้มแข็งจากพ่อแม่เป็นยาชั้นเยี่ยมในการรักษาโรคต่างๆ ให้ลูกได้ด้วยตนเอง เป็นหมอมคนแรกของลูก และสายใยสัมพันธ์รักระหว่างพ่อ แม่ ลูกสามารถใช้เป็นภูมิคุ้มกันชีวิตให้กับลูกทั้งยามดีและยามไข้ให้ก้าวผ่านอุปสรรคต่างๆ ได้ หรือตอนที่ 132 ครอบครัวอาสาสมัครพิกิจ ที่ได้ให้ความสำคัญครอบครัวเน้นในการทำหน้าที่เลี้ยงดู ทำให้เกิดการถ่ายทอดความรักจากพ่อแม่สู่ลูก และจากพี่น้องส่งถึงกัน เพื่อให้มีความใกล้ชิด อบอุ่น กลมเกลียวกัน ด้วยตัวของครอบครัวตนเอง แม้ผู้นำครอบครัวจะต้องทำงานหาเงินเข้าบ้าน ก็ยังให้ความสำคัญและตั้งมั่นที่จะเลี้ยงลูกเองให้จนได้ โดยยึดคติที่ว่าใช้เวลาให้กับครอบครัวเป็นอันดับแรก การสร้างความอบอุ่นให้ครอบครัวใช้วิธีการให้ความรัก พูดคุยทำความเข้าใจทุกเรื่องๆ ด้วยเหตุและผลกับลูก รวมถึงปรับตัวเข้าหาลูก ไม่สร้างกำแพงในการสื่อสารกันในครอบครัว พร้อมเรียนรู้ก้าวเดินไปในชีวิตของลูกอย่างเข้าใจ และมีมุมมองแง่บวกโดยการไม่มองว่าเวลาเป็นอุปสรรคในการเลี้ยงดูลูก ซึ่งสอดคล้องกับตัวชี้วัดและเกณฑ์ประเมิน “ครอบครัวอยู่ดีมีสุข” ของครอบครัว (นิตยา ศษภักดี, 2545)

การได้หยิบยกครอบครัวบุคคลที่มีชื่อเสียงมานำเสนออยู่หลายครอบครัว เช่น ครอบครัวกำธรเจริญ ครอบครัวดุขยประณีต ครอบครัวคนเจน ซึ่งทำให้รายการมีความสนใจมากขึ้น ทำให้ผู้ชมรายการนำแนวทางดำเนินชีวิตมาใช้เป็นแบบอย่างที่ดี คุณค่าเนื้อหาของรายการครอบครัวเดียวกัน นอกจากจะส่งเสริมครอบครัวให้มีความเข้มแข็ง ความรัก ความอบอุ่นภายในครอบครัวตนเองแล้วนั้น รายการครอบครัวเดียวกันยังมีการนำเสนอลักษณะครอบครัวที่มีความเข้มแข็งในปัจจุบันบุคคลแล้วยังสามารถสร้างคุณประโยชน์แก่ครอบครัวใหญ่ในระดับชุมชนได้ ซึ่งสอดคล้องกับสังคมดีเพราะมีคนคุณภาพ (พวงชมพู บำรุงสุข, 2541) การพัฒนาสังคมหรือการที่ประเทศชาติจะพัฒนาได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องประกอบด้วยหน่วยย่อยที่ดี ซึ่งได้แก่ ประชากรที่มีคุณภาพ สถาบันครอบครัวจึงเข้ามามีบทบาทในการอบรมกล่อมเกลาสมาชิกเพื่อการผลิตประชากรที่มีคุณภาพของประเทศ ครอบครัวที่มีความสมบูรณ์ อบอุ่นและมีความรักความเข้าใจอันดีระหว่างสมาชิก ย่อมมีบทบาทใน

การปลูกฝังให้เด็กซึ่งจะเติบโตเป็นอนาคตของชาติ กลายเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีศักยภาพในการพัฒนาประเทศ เพราะครอบครัวเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็ก เป็นสถาบันแห่งแรกที่ทำให้การอบรมด้านจิตใจ อุบิสัย และอารมณ์ อิทธิพลจากการเลี้ยงดูของบิดามารดา ยังผลต่อความคิด ความรู้สึก มารยาท และการวางตัวของเด็ก บ้านจึงมีอิทธิพลที่จะหล่อหลอมให้เด็กเป็นคนดีหรือเลวได้ โดยเฉพาะในวัยรุ่นที่อ่อนไหวง่าย และต้องการความปลอดภัยจากครอบครัว หากภาวะครอบครัวไม่ดี เช่น ครอบครัวแตกแยก พ่อแม่หย่าร้าง หรือเด็กขาดการเอาใจใส่จากพ่อแม่ อาจทำให้เด็กมีพฤติกรรมผิดไปจากที่สังคมกำหนด ปัญหาภายในครอบครัวอันจะนำมาซึ่งปัญหาสังคมควรได้รับการแก้ไขด้วยการส่งเสริมและชี้ให้เห็นคุณค่า และความสำคัญของสถาบันครอบครัว วิธีการหนึ่งที่จะช่วยสร้างสำนึกคุณค่าของครอบครัว ได้แก่ การส่งเสริมสถาบันครอบครัวผ่านสื่อมวลชน ทั้งนี้เนื่องจากสื่อมวลชนมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงผู้รับสารในหลายระดับ ตั้งแต่ระดับความรู้ ความคิดเห็น จนกระทั่งเกิดทัศนคติตลอดไปจนการเปลี่ยนแปลงความประพฤติ การปฏิบัติ และพฤติกรรมต่างๆ

รายการ "ครอบครัวเดียวกัน" มีมาตรฐานการคัดสรรครอบครัวเข้ารับเชิญที่มีอยู่จริงและมีความหลากหลายในสังคมที่มีเรื่องราวการดำเนินชีวิตครอบครัวที่โดดเด่นที่สามารถนำเรื่องราวของครอบครัวนั้นๆ ไปเป็นแบบอย่างและเรื่องราวของครอบครัวที่ประสบปัญหาอุปสรรคนำเสนอ แต่ครอบครัวรับเชิญสามารถผ่านพ้นปัญหาอุปสรรคไปได้ด้วยพื้นฐานความรักความเข้าใจจากครอบครัว นอกจากนี้ครอบครัวรับเชิญเป็นผู้ที่มีความสามารถถ่ายทอดเรื่องราวครอบครัวได้อย่างดีอย่างลึกซึ้งเข้าถึงแก่นของคำว่าครอบครัว รวมทั้งมีการตั้งประเด็นคำถามของผู้ดำเนินรายการสามารถเจาะถึงแก่นประเด็นเรื่องราวที่น่าสนใจออกมาตีแผ่ให้ผู้ชมรับรู้ ทั้งหมดนี้ถือเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญในการสร้างอรรถรสในการดำเนินเรื่องราวครอบครัวในรายการอย่างมีคุณค่าสาระและกระทบอารมณ์ผู้ชม สามารถส่งเสริมให้ผู้ชมตระหนักถึงความสำคัญของครอบครัวมากยิ่งขึ้น เปิดรับมุมมองในการนิยามครอบครัวที่กว้างขวางมากกว่าเก่า และมุ่งเสริมสร้างให้สัมพันธภาพภายในครอบครัวมีความกลมเกลียว อบอุ่นยิ่งขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งศึกษามุมมองเนื้อหาสารของผู้ส่งสารหรือเฉพาะผู้ผลิตรายการ "ครอบครัวเดียวกัน" ของสถานีโทรทัศน์ทีวีไทยเพียงด้านเดียวเท่านั้น ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะให้มีการวิจัยเชิงสำรวจโดยศึกษาในส่วนของผู้รับสารเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ ความพึงพอใจ ทัศนคติที่ได้รับจาก

การชมรายการ “ครอบครัวเดียวกัน” อยู่น้อยเพียงใด เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนารายการ “ครอบครัวเดียวกัน” เพื่อให้เกิดสัมฤทธิผลสูงสุดต่อผู้ชมรายการในลำดับต่อไป